

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 10. septembra 1992 • Leto II, št. 18 • Cena 10 forintov

Dvajsetega avgusta je bil v Budimpešti velik ognjemet. Da je to bleščanje stalo kakih 30 milijonov forintov, je skorajda stranskega pomena. (Čeprav bi se dalo razpravljati tudi o tej plati, zlasti če pomislimo, da v nekaterih bolnicah nimajo niti gaze in injekcijskih igel.) Pred parlamentom imamo tudi stražarje v huzarskih oblekah iz zgodovinskih časov à la Banski dvori. Znotraj sijajni sprejemi, zunaj v življenju pa je vedno več revščine, 600 tisoč brezposelnih. Blišč in beda.

Zaradi vedno večje bede postajajo ljudje čedalje bolj nezadovoljni. Oblast, ki sebe tako rada imenuje "mirna sila" - pa je vedno bolj nemirna. Arogantna. Po metodah postaja vse bolj podobna oblasti iz časov partijske države. Pred kratkim je npr. celo dala zapleniti neki bulvarški časopis, češ da je hotel objaviti nekaj "nespoštivega" o zunanjem ministru. (Kolikor vemo se v pravnih državah taki primeri obravnavajo pozneje - na sodišču.) Ko se poroča o nezaslišanem porastu kriminala, se pristojni kaj radi sklicujejo na to, da ni dovolj miličnikov. Tokrat se je takoj našlo petsto policistov, ki so po dvomilijonski Budimpešti od kioska do kiosla zaplenjevali omenjeni časopis.

Nedavno od tega je provalna skupnica demonstrirala pred stavbo Madžarske televizije v madžarskem glavnem mestu in zahtevala, naj predsednika radia in tv odstopita. Nato sta dva poslanca vladne koalicije brez dovoljenja šla v studio, mahala s svojima poslanskima izkaznicama in urednika prisilila, da so prebrali neko sporočilo.

Ker predsednik republike ni podpisal predloga ministrskega predsednika, naj bi odstavil predsednika radijske in televizijske hiše, je podpredsednik največje vladne stranke István Csurka predlagal, da bi šli z dvema policistoma na televizijo in radio in odvedli ta dva "zlikov-

NOVI VRTEC NA DOLNJEM SENIKU

Šolsko leto se je začelo tudi v novem vrtcu na Dolnjem Seniku. Dolnjeseeniški otroci so do tega leta hodili v sakalovski, gornjeseeniški ali monoštrski vrtec. Na željo staršev je samoupravni organ v vasi ustanovil otroški vrtec. Obnova nekdanje šole in oprema sta stali približno 700 tisoč forintov. Vrtec obiskuje 20 malčkov. Zaposleni sta dve vzgojiteljici in varuška. V vrtcu je možnost učenja tako slovenskega kot nemškega jezika.

ca", ki nista pripravljena sodelovati pri propagiranju čudovitih uspehov sedanje vlade, katere glavni ideolog je ravno slednji. Naslednji sklep tega gospoda je bil, da se tudi s predsednikom republike Árpádom Gönczom lahko ravna po mili volji, saj se je s tem, da ni podpisal prej omenjenega predloga premiera Antalla, znašel zunaj ustavnega okvira.

Vse to ne bi bilo tako pomembno, če István Csurka ne bi nadaljeval s

širjenjem svojih idej. Njegovi nasprotniki mu že dolgo očitajo antisemitizem (on pa to stalno zanika), vendar je zdaj šel do skrajne meje v svoji zadnji "studiji". Odkrito piše o madžarskem "življenjskem prostoru" (Lebensraum), o nepotrebnem "genetskem mešanju", o vplivih tujih nečistih elementov na madžarsko narodno telo, o svetovni judovsko-boljševistični zaroti proti Madžarski, o tajnih agen-

cijah, ki iz Tel Aviva vodijo madžarskega predsednika republike. In ravno zato, ker notranji in svetovni sovražnik vse bolj pritiskata, je potrebno čimprej udariti po njih. Če bo potrebno, tudi s policijskimi silami. Čeprav se bo Zahod zaradi tega na začetku nekoliko spakoval, vendar bo to tudi vse, kot je v primeru Srbije ...

Tako torej podpredsednik najmočnejše vladne stranke MDF in njen glavni

ideolog. Resnici na ljubo zapišimo, da je svoje teze objavil v svojem časopisu, ne da bi o tem razpravljali na katerem koli strankinem forumu. Opozicija je v parlamentu te teze označila kot "nacistično ideologijo". Večina ljudi na Madžarskem je najbolj ogorčena, ker se vodilna stranka, potem ko je njeno državno telo zasedalo dva dni po tem dogodku, ni odrekla svojega podpredsednika. V uradnih poročilih na televiziji (prvi dnevnik je pretirano naklonjen vladi) je bilo o vsem tem rečeno, da je v študiji tudi precej koristnih predlogov. Res pa je, da je premier (predsednik iste stranke) v parlamentu kategorično zavrnil, da bi šlo za kaj takega, o čemer "nekateri ljudje" govorijo. In da bo vlada tudi v prihodnje delovala v okviru pravne države.

Zelo znana madžarska filozofa Ferenc Fehér in Ágnes Heller, ki sta bila zaradi svojih protidiktatorskih idej v 70. letih tako rekoč izgnana iz Madžarske, pa pravita, da bi glavni ideolog madžarske vlade za to svojo študijo moral dobiti najmanj Goebbelsovo nagrado.

Morda pa so res še vedno boljši dragi ognjemeti na Gellért-hegyu kot kakšni drugi ognjemeti.

Dostikrat zaneti majhna iskra velik ogenj ...

PODPISAN SPORAZUM O KULTURNEM, IZOBRAŽEVALNEM IN ZNANSTVENEM
SODELOVANJU MED SLOVENIJO IN MADŽARSKO

ZA MADŽARE JE SLOVENIJA NAREDILA VEČ

Minister za šolstvo in šport dr. Slavko Gaber in minister za kulturo in prosveto dr. Bertalan Andrásfalvy sta v Budimpešti podpisala Sporazum o kulturnem, izobraževalnem in znanstvenem sodelovanju med Republiko Slovenijo in Republiko Madžarsko in Delovni program o izobraževalnem, kulturnem in znanstvenem sodelovanju med vladama Slovenije in Madžarske za obdobje 1992-1994. Slovenski minister je imel ob tej priložnosti več pomembnih pogovorov, sestal pa se je tudi s predstavniki prekmurskih Madžarov in porabskih Slovencev. S slovenskim ministrom dr. Slavkom Gabrom smo se pogovarjali ob vrnitvi v Murski Soboti.

Kaj pomeni v Budimpešti podpisan sporazum za Slovenijo?

Pomeni enega v vrsti sporazumov, s katerimi vstopa Slovenija v krog enakopravnih evropskih držav. Z njimi se poskuša dogovoriti za konkretne oblike sodelovanja, v tem primeru pa poskušamo urediti tudi položaj manjšin.

Srečali ste se s predstavniki prekmurskih Madžarov in porabskimi Slovenci. Kaj lahko rečete o tem pogovoru?

Lahko bi rekel, da smo se poskušali dogovoriti, kaj je bilo potrebno prenesti madžarskemu ministru za to področje. Predvsem smo se pogovarjali o nekaterih aktualnih problemih v zvezi z učbeniki, knjigami, z literaturo za osnovno šolo in tudi za predšolske otroke, pogovarjali smo se tudi o financiranju dejavnosti porabskih Slovencev.

Kako gleda na pomoč porabskim Slovencem madžarska stran oziroma kako je pripravljena pomagati svoji manjšini v Sloveniji?

Čutiti je, da se madžarska stran zaveda, da je Slovenija doslej naredila precej več za manjšine kot Madžarska. Večkrat smo slišali, da Slovenija manjšinska vprašanja ureja na evropski ravni, mi pa smo povedali, da verjamemo v skupno urejanje zadev, tako da bomo za zgled Evrope.

Vsaj bežno ste se seznanili s položajem porabskih Slovencev. Kje jim boste lahko pomagali?

Veseli me, da iz ljudi, ki tam delajo, veje dokajšnji optimizem. Trdijo, da so v zadnjih letih napredovali

za nekaj korakov. Je pa res, da so še daleč od dvojezičnosti takega tipa, kot ga imajo Madžari v Sloveniji.

Mi kot država lahko naredimo več na dveh področjih, in sicer po eni strani v takšnih pogovorih, kot je bil z madžarskim ministrom doktorjem Andrásfalvyjem, opozorimo na to, kaj lahko še naredi madžarska država. Da recimo zagotovi denar za delovanje slovenskih institucij, po drugi strani pa lahko sami prispevamo k izboljšanju njihovega položaja s tem, da jim omogočimo, in to počnemo, svetovalce na njihovi strani, da po-

skrbimo za učbenike, za literaturo, ki jo potrebujejo za svoje delo. Lahko zagotovim, da ministrstvo za šolstvo in šport svoje naloge izpolnjuje sproti, in verjamem, da tu ne bi smelo biti problemov. Več problemov je s strani Madžarske, ko gre za njihovo manjšino v Sloveniji.

Ministra dr. Gabra so seznanili tudi s pripravami na sprejem šolskega zakona, ki bo opredeljeval tudi šolstvo manjšin. Več kot od tega zakona pričakuje slovenski minister od prvega manjšinskega zakona, o katerem bo madžarski Parlament razpravjal še letos.

eR

GOSPODARSKO SODELOVANJE MED SLOVENIJO IN MADŽARSKO

RADENSKA NA MADŽARSKEM TRGU

Madžarski dan na mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu, ki je bil v Gornji Radgoni, so dodobra izkoristili za izmenjavo mnenj o gospodarskem sodelovanju med Slovenijo in Madžarsko. Več podjetij se je že dogovorilo za konkretne posle, med njimi Radenska iz Radenec, ki bo na Madžarsko izvažala mineralno vodo.

Pogovor v Radencih, nanj je prišlo kar 54 podjetnikov iz Madžarske in 96 iz Slovenije, sta pripravili Gospodarska zbornica Slovenije in Regionalna gospodarska zbornica Južnega Prekodonavja iz Pečuja. Ugotavljali so, da se je gospodarska menjava med Slovenijo in Madžarsko v prvih sedmih mesecih letošnjega leta močno povečala, vendar

gre bolj za statistično povečanje, ker je obseg sodelovanja še sorazmerno skromen. Predstavlja komaj 1,1 odstotka vsega slovenskega izvoza in dobre tri odstotke uvoza iz Madžarske v Slovenijo.

So pa srečanja gospodarstvenikov, kot je bilo v Radencih, zelo dobra priložnost za

sklepanje novih poslov. Po nekaterih podatkih - podobno srečanje sta zbornici organizirali tudi na madžarski strani - kar petina zbranih sklence večji ali manjši posel, kar zagotovo ni zanemarljiv podatek. Poleg sklepanja poslov poslovneži na srečanjih spoznavajo zakonodajo ene in druge strani. Brez dobrega poznavanja vseh predpisov in s tem deloma že možnosti seveda poslov ni

SPORAZUM TUDI ZA MANJŠINE

2. septembra 1992 sta podpisala v Budimpešti dr. Slavko Gaber, minister za šolstvo in šport pri slovenski vladi, in dr. Andrásfalvy Bertalan, minister za kulturo in prosveto pri madžarski vladi Sporazum o kulturnem, izobraževalnem in znanstvenem sodelovanju med Slovenijo in Madžarsko.

Republika Slovenija in Republika Madžarska sta se v želji, da bi uspešno sodelovali kulturno, izobraževalno in znanstveno in v prepričanju, da bosta s tem prispevali h krepitvi vsestranskih odnosov med obema državama in k vsestranskemu razvoju madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji in slovenske manjšine v Republiki Madžarski, sporazumeli, da bosta sklenili sporazum. V njem med drugim piše, da bosta obe strani zagotavljali razmere za uresničevanje posebnih pravic narodnih manjšin druge strani v obeh državah pri vzgoji, izobraževanju ter ohranjanju in razvijanju kulturne identitete.

Po podpisu sporazuma sta dr. Andrásfalvy Ber-

talan in gospod Ferenc Hajós, veleposlanik RS na Madžarskem, podpisala Delovni program sodelovanja v izobraževanju, kulturi in znanosti med vlado Republike Slovenije in vlado Republike Madžarske za obdobje 1992-1994.

Zanimivost sporazuma in delovnega programa je, da sta pri pripravi osnutka teh dokumentov sodelovala tako madžarska narodnostna skupnost v Sloveniji kot slovenska narodnost na Madžarskem. Slavnostnega podpisa v Budimpešti sta se udeležila tudi predstavnica madžarske narodnostne skupnosti v Sloveniji Marija Pozsonec in predstavnik Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök.

mogoče sklepati. Zlasti to velja za zahtevnejše oblike sodelovanja in za vlaganje kapitala. Na to, da drug drugega premalo poznamo, je posebej opozoril predsednik Gospodarske zbornice Pečuj dr. István Szűcs. Sicer pa se je najbolj približal pravi oceni, zakaj državi ne sodelujeta uspešneje predsednik slovenske zbornice Feri Horvat, ko je rekel, da smo "bili oboji preveč zazrti na zahod, na sosedo pa smo pozabljali".

Za uspešnejše gospodarsko sodelovanje so pomembne tudi transportne poti, med katere sodijo cestne in železniške povezave. Luka Koper in tudi letalske zveze med Ljubljano in Budimpešto. Temu zdaj pravi prometno povezovanje na osi vzhod-zahod, medtem ko se je včasih govorilo predvsem o povezovanju sever-jug.

V Radencih so podpisali sporazum o izvozu mineralne vode na Madžarsko. Uvoznik bo zasebni podjetnik Gábor Takács iz Zalaegerszega. Firma bo z radenske mineralno vodo zalagala ves madžarski trg, do konca leta pa bo uvozila milijon litrov mineralne vode. Ob podpisu pogodbe je bilo rečeno, da bodo na Madžarskem radensko pili prvič po drugi vojni.

eR

Naše šole (1)

ZAČETKI V REFORMACIJI

Reformacijsko gibanje je vzbudilo potrebo po knjigah v lastnem jeziku in po osnovnih šolah tudi v Slovenski krajini med Muro in Rabo. Medtem ko se je reformacija na Slovenskem širila z Nemškega, je v Slovenko krajino prihajala iz ogrskega Prekodonavja. Začetki šolstva v slovenskem Porabju segajo v 16. - 17. stoletje. Po nekaterih podatkih sta že leta 1540 obstajali evangeličanski verski občini na Dolnjem in Gornjem Seniku. Leta 1601 so evangeličanski pastirji poučevali otroke v Monostru in na Gornjem Seniku. Prve konkretne podatke o šolah in pouku v Slovenskem Porabju izvememo iz zapisnika evangeličanske vizitacije leta 1627.

V zapisniku vizitacije na Gornjem Seniku dne 19. julija 1627 lahko beremo tudi o dohodkih učitelja. Predikant (tisto leto Mihal Medvedovics) je bil dolžan dati učitelju od svojega dohodka letno tri keble žita. Iz vseh treh vasi

(Gornji Senik, Martinje in Trdkova) je morala dati letno vsaka hiša hleb kruha. Za pogreb je dobil pint vina, hleb kruha in pečenko. Za zvonjenje mrliču pa 4 denarje. Duhovniku so rekli takrat "minister ecclesiae", učitelju pa "rector, scholae mester, mester". Cerkev in šola sta se v vsem podpirali. Zato je moral učitelj živeti predvsem za svoj poklic, h kateremu je spadala pomoč cerkvi. Tako je pel in orglal pri bogoslužju, spremljal preminule, zvonil k jutranji in večerni molitvi ter ob viharju. Za opravljeno delo je prejemal dohodke v živežu (zrnju, vinu, perutnini, medu), kurjavi in denarju. Plačevali so ga starši šolarjev.

Najstarejša šola v Slovenskem porabju je torej gornjeseniška. Cerkev na Gornjem Seniku je prevzel katoliški duhovnik že leta 1690 in s tem je prenehala z delovanjem evangeličanska šola.

Marija Kozar

DRUŽINA POJE

Kak smo že pisali, 30. avgusta 1992 je bila družina Škaper-Vogrincič z Gornjega Senika pozvana v Slovenijo. Edna sploj lejpa ves v Sloveniji Andraž pri Polzeli je pozvala naše na prireditev (rendezvény), gde držine spejavajo.

Naši so se pošteno pripravili. V nedelo smo se vzeli na paut, pred podnevom smo že bili tam. Po podneva 1/2 3 vori se je začnila prireditev. 18 držin se je zbralo iz Slovenije, iz Avstrijske Koroške, iz Goriške in Videmske pokrajine v Italiji in naša držina. Vsefalé držine so bile. Nisterni kak bratje, nisterni kak sestre, nisterni so pa s cejlo držinov prišli, povejmo oča, mati, sinovi, čerke pa eške vnučki tu. Dosta lejpora smo vidli pa čuli. Naša držina je šteje 6 članov. Dve sestre - Helga Škaper pa Erna Vogrincič - so bile s svojimi mlajšimi, pa Emina sneja. Oni so se nej samo lepau pripravili, lepau so spejavali tu. Publika pa organizatorji so zadovoljni bili z njimi. Zdaj se je znauvič pokazalo, ka v Porabju več vrednosti mamu, kam včasik mislimo. Našoj držini se zahvalimo za trūd pa lejpo petje.

I. Barber

PISMO IZ SOBOTE

OBEČANJE

Šteri se spoumnite, sam vam v zadnjem pismi obečo, ka mo gnes probo biti malo menje slabe volej, kak sam bio pri zadnjem pisanji. In če sam tou obečo, moram tou tudi vöspuniti. Vöspuno mo pa zatou, ka obljuba, tak se po slovensko obečanja pravi, dug dela. In ka vam ne bi ousto ka dužen, mo probo tou tudi napraviti. In če smo že pri obečavanji, mo o tom piso.

Pri človeki je najujše tou, ka skouz mora kaj obečati. Že od malogamau so od nas mlajših ščeli, ka vse vöspunimo. Zdaj, gda sam pa že vözraščeni moški pa sam isti kak vsi starejši, deca mi vsefelej morajo obečavati. Dobro je edino tou, ka se včas spoumnim, ka sam vse obečavo pa te mogo vöspuniti, tak ka se te malo doj stavim pa si zbrodim, če tou mora glij tak biti, kak ge pravim.

Če mi ške pamet dobro dela, je moje prvo obečanje bilou tou, ka mo vse pojo, ka je mati na tanjeri pred menej dala. Ka točno je za gestvine bilou ne poumnim, poumnim pa, da sam pou gestijo pojo pa sam sit bio. Mati je vidla, kak se mi je stavilo pa me je dale trücala: "Vej si pa obečo, ka vse gor pogejš!"

Rejsan je, da sam obečo, ali obečo sam, ka je ona tak štela. Vtoj misli sam dale puno svoj pun želoudec. Puno sam usta, žvečo, z mukov požejro, oči so mi že vöstopile, vse tou samo zatou, ka sam šteu vöspuniti prvo obečanje, ka sam ga dau svojoj mami. Naidnouk pa je mati skričala: "Nej tanjer! Tanjer püsti, tanjer je nej za gesti!"

Bilou je tak, ka sam začo gristi tanjer, gda sam z njega vse gorpojo. V svojoj mladoj glevej sam si brodo, če vse trbej pogesti, te mo tudi vse pojo, vej sam pa obečo. Tak sam tudi tanjer šču pogesti.

Drügo obečanje, ka sam ga za svojoga žitka dau mojoj mami pa je bilou, ka nigdar več nemo probo tanjere gesti. Toga obečanja se ške zaidnouk držim.

Zatem sam mogo vsaki den kaj obečati: ka več

nemo močo posteje pa lač, ka nemo maček za rejv vlačo, ka nemo s čokoladoj po stenaj piso, ka nemo dikline ščipo, ka nemo cukre fektu, ka mo starejše baugo, ka pri spouvidi nemo ležo, ka mo se dobro fčio, ka nemo učitelcan pod kiklo gledou pa vsefelej drugoga, dapa se vsega nej mougouče spoumniti.

Če bi vse tou poumno, te bi vido, kelko obečanj sam nej spuno pa kelko potom takšnom ousto dužen. Če bi človek vse vöspuno, ka od malogamau zobeča, vej bi pa betežen grato. Tou vam ščem povedati, obečanja so tudi zatou, ka na nji pozabimo ali pa se delamo nouri, ka smo nanga pozabili. Tak se leko dosta lidij rejšimo, šteri nam po glavej skačejo pa ščejo, naj njim obečamo tou pa ovo pa tisto, pa tak dale.

Geste pa tudi obečanje, ka ga človek da samomi sebi. Ge sam sebi že vsefelej vözobečo. Pravo sam si, ka mo menje pio, ka nemo za drugimi ženskami gledou, ka mo vsaki den kaj čednoga napravou pa tudi tou, ka mo začo pejneze na stran dejvati. Če sam vse tou vöspuno, vam glij ne bi rad pravo. Najbole pa se spoumnim, gda sam sam sebi obečo, ka mo enjo cigarettine kaditi.

Edno gojno sam se zbüdo, pa tak začo kašlati, ka sam mislo, ka mi slejdnja vöra cuj ide. Te je tisto minolo pa sam si pravo, folga heca, cigarettine vkraj. Po cejloj kuči poisko cigarettine, vrgo na ogen, ka me ne bi šteri sledi premamo. Žena je vse tou gledala pa klumala z glavou, pametno, pametno. Ali že po dvej vöraj

se mi je pa lüstalo po cigarettinaj. Žena je tou vidla, odisla v bauto pa mi prinesla puno cukrov, zvičilnih gumijov pa čokolad. Tisti dan sam pojo tri pakline cukrov, šest čokolad, gumije sam pa niti nej šteo. Ponoči se mi je senjalo o velkom dišečom cigarettini, takšnom, ka ga kadiš, pa ga nigdar doj ne pokadiš. Eške za kmice sam gorstano pa odo se pa ta. Tri dni sam tak vözdržo, gda sam gorprišo, ka sam od cukrov pa čokolad blek boubo. Tak sam začo bago zvečiti. Tou sam tudi za dva dni tanjau, ka sam tak pluvo, kak če bi steo ceste asfaltejrati. Tak sam nazaj na cukre prišo. Moram praviti, ka mi je žena tu jako pomagala. Točno tak kak je obečala pred oltarom. Cukre sam meo nalečene vseposedi. V vsej žepkaj sam je meo, v frižideri, na omari, pod postelo, na televiziji, na stranišči pa celou notri v posteli. Dva tjedna se je tou vlekle, čez den sam cejco cukur, ponoči pa senjo o cigarettini.

Te sam pa idnouk svojo sobo, ge delam, pospravlo. Naidnouk notri med paperami zaglednem tavrženi, pozabljeni cigarettin. Vzeo sam ga, pošnofo, dijšo je. Dao sam ga v usta brodo če, bi ali ne bi. Pa sam pravo, vrag si z menov. Šau sam v künjo, ga gor vüzgo pa potegno. Ravno te je notri stoupila žena, s punov turbo cukra. Grdou me poglednola pa pravla: "Komi ge tej cukre nosim, ti pa kadiš? Vej si pa sam sebi obečo, ka več ne boš tej smrdüge vlačo."

Ge sam ške idnouk rejdno potegno na nej nazaj povedo: "Draga žena, vse je tou istina, ka praviš. Nevola je samo ta, ka cukra nemrem gor vüzgati pa ga kaditi. Če bi tou lejko, boj brez brige, ka bi ge cukre kadio, nej pa lizo pa cejco."

Tak sam pa nazaj kaditi začo. Od toga mojjoga nespunjenoga obečanja je največ haska mejla moja čerka, stera je do pune turbe cukra prišla.

MIKI

OD SLOVENIJE...

Volitve

Slovenija se pripravala na volitve. Uradno se predvolilni boj še ni začel, saj slovenska skupščina še vedno ni sprejela potrebne zakonodaje, toda stranke se na to ne ozirajo, ampak na razne načine že zdaj snubijo volivce. V zadnjih dneh je prišel v javnost tudi predlog zakona o volilni kampanji, ki ga je pripravilo ministrstvo za informiranje. Zasnova zakona ima 24 členov. Določa, da se sme predvolilna kampanja začeti 24 dni pred volitvami in končati 24 ur pred glasovanjem. Mediji, ki so delno ali v celoti v družbeni lasti; bodo morali dati več programa ali časopisa brezplačno na voljo za predvolilno kampanjo.

VINO 92

V Ljubljani je bil 38. mednarodni vinogradniško-vinarski sejem. Obiskalo ga je več kot 20000 ljudi. Sejem, na katerem se čedalje bolj uveljavljajo zasebni pridelovalci, se po svoji kakovosti uvršča med pomembne specializirane sejemse prireditve v srednjeevropskem prostoru.

Razkrižje

Razkrižje, vasica na meji s Hrvaško, že nekaj časa zbujajo pozornost slovenske javnosti. V tamkajšnji cerkvi namreč prevladuje hrvaški jezik. Krajanji so se že vrsto let upirali takšni praksi, zdaj po slovenski osamosvojitvi pa so odločni, da se mora na slovenskem ozemlju maševati le v slovenščini. V zadnjem obdobju je bilo že veliko protestnih shodov, vaščani so zaprli cerkvena vrata in župniku Slavičku ne dovolijo, da bi v njej maševal. Pred kratkim so bili tudi pri predsedniku slovenskega predsedstva Milanu Kučanu. Obljubil jim je, da bosta on in slovenska država storila vse, da bi krajanji lahko uresničevali ustavne pravice do uporabe maternega jezika v javnosti.

Košičevi dnevi

Z nedeljsko mašo in blagoslovitvijo novozgrajene kapele, ki jo je opravil mariborski pomožni škof dr. Jožef Smej v Ivancih, so se končali četrti Košičevi dnevi. Vsako leto jih pripravljajo v Bogojjni ob dnevu krajevnih skupnosti. Številne prireditve so potekale ves teden, Košičevi dnevi pa so bili v znamenju 70-letnice škofa Jožefa Smeja.

KAJ MISLITE?

Šolsko leto se je začelo 1. septembra. Nekaterim v veselje, drugim v žalost. Na porabskih osemletkah smo povprašali učitelje, kaj pričakujejo, kaj si obetajo od novega učnega leta?

JOŽE NEMET, učitelj z Gornjega Senika
"Pričakujem, da bo letos še težje, kot je bilo v prejšnjih letih. Zakaj mis-

AGI GYÖRVÁRI, učiteljica iz Monostra
"Od novega šolskega leta pričakujem, da bomo

KLARA FODOR, učiteljica z Gornjega Senika
"Letos sem prvič razredničarka. Do zdaj sem

lim tako? Ker še nimamo novega šolskega zakona. Vse še vre in nihče ne ve, kako in kaj naj poučujemo! Še en problem bi omenil, če se že pogovarjava v slovenščini. Največja pomanjkljivost je, da še nismo dobili slovenskih učbenikov. Torej ne vemo, kako bi poučevali, za slovenski jezik nimamo niti novega učnega načrta. Sicer pa menim, da je zelo dobro, da je število otrok v razredih majhno. Vsaj za učitelje je boljše, sicer pa mislim, da je upadanje števila otrok za tako majhne šole, kot je naša, katastrofalno, in to moramo imeti vedno pred očmi."

pravočasno dobili slovenske učbenike, kajti dobivamo jih vsako leto konec septembra ali oktobra.

Ne vemo, kaj bi učili, ne vemo, ali bomo uporabljali stare učbenike ali bomo dobili nove? In seveda bi bila vesela, če bi se čim več otrok učilo slovenski jezik, ker jih je iz leta v leto manj in je zato zelo težko poučevati. Zdaj imam v enem razredu šest učencev, v osmem pa petnajst. V nekaterih nižjih razredih so samo po trije. Jezika se ni obvezno učiti, saj starši odločajo, če se bodo otroci učili materniščine ali ne."

delala v podaljšanem bivanju. Torej na novo delo, novi otroci... Zdaj se spoznavamo. Razredničarstvo prinaša nove naloge. Ob tem še poučujem geografijo v višjih razredih in slovenščino v 4. razredu. Še ne vem, kako bom poučevala slovenščino, ker učbenikov še nimamo. Do zdaj smo imeli na šoli pionirsko četo. Želim preorganizirati otroško organizacijo v samoupravno organizacijo učencev. Naj imajo svoje naloge, načrte, ki jih sami uresničujejo brez odraslih."

K. Holec

Materna rejč (18)

TUJKE

Tujke (idegen szavak) so tiste tihinske reči, štere en gezik prejk vzeme z enoga drugoga gezik. Takšoga gezik nega na svejti, šteri bi nej nüco tihinske reči. Eške povejmo najvejši gezik, engliški tō. Inda svejta je dosta francuške pa druge prejk vzōu. Depa v slednjom cajti tō. Engliška rejč si s toga ne dela probleme, pa če se potrejbno, eške z rusoškoga gezik tō prejk vzeme: sputnik, glasnost, perestroika ptt. velki Francuzi pa so zadnje ipe telko engliški reči prejk vzeli, ka se edni že bogijo, ka prej francuščina vōmargé. Tak, ka ništarni na francuškem njinom gezik namesto "le franqais" že tak pravijo, ka "le franqlais", ka napau francuška, napau engliška.

Depa, kak vejte, vsikši narod má takzvane "puriste". tau so takši čednjaki, šteri preveč skrb majo na tau, ka Baug vari, ka bi naj prišla kakša tihinska rejč v njin gezik. Tau pa je nemogauče, kak povejmo leđ sišiti. Zato, ka sploj "čistoga" gezik nega na svejti, pa ne more biti tō nej. Takše nauve engliške reči, kak video, disco, laser, floppy, disc, monitor skor vsakša rejč prejk vzeme, ka ne more vōnajti svojo. Ranč tak starejšje tujke, kak simfonija, metro, autobus, radio, pošta, ptt.

Zato pa je špajсно, gda se Vaugri norca delajo, če čujejo, ka nakak, što je nej Vogrin, takše rejči nüca, štere uni tō razmejo. Ta bole butasti fajta te pravi: jej, te pa napau vogrski gučijo, pa ne vejo svojoga! Tau pa pozabijo, ka gda uni vogrski gučijo, ka te uni tō nika latinski, nika engliški, nika francuski, nika nenski, nika slovenski gučijo. Depa ka siromacke trnok ne gučijo tihinske reči, ne vejo, ka je v vogrskom gezik ranč tak dosta tujk, kak v šterom koli drugom. Pa ka mi v Porabji - če je rejsan istina, ka dosta vogrski cuj gučimo - z vogrskimi rečami vred nika več tihinski rejči ne nücamo, kak Madžari. Pa jim tarbej povōdati, ka naj se nika ne smegējo, ka mi vogrski gučimo, da pravimo, ka: autobus, parlament, radio, tv, part(i)ja, politika, olimpija, valuta, deviza, bomba, raketa, röntgen - ka so tau nikanej vogrske reči. Ranč tak so nej: abortus, karavan, krizis, katarzis, vizum, magnetofon, mini, ufo, tank, telefon, centrifuga, feminist, nostalgija, akciō, reaktor, hidrogen, oksigen, tura, randevu, motor, tabor, radiator, karnis, vaza, antena, import, eksport, parabola ptt. Do večera bi leko gori što tiste tujke, štere nücajo Madžari, pa jim mi don ne gučimo, ka ne znajo vogrski. Te pa adio, ali "po vogrski": agyō.

Fr. M.

Nauvo bauto pa krčmau na Gorenjon Seniki so 25. avgusta prejkdali na veseldje Bekašov.

Porabske družine

ZA PAVRA BITI JE FURT TEŽKO BILAU

Gda sam je gora poisko, fartau vōra sam daubo ka bi je spítavo. Zato, ka več časa so nej meli za mē. Kak drudji pavri, oni tū etašoga reda majo največ dela. Dočas, ka smo mi z vertinjov parpovejdali, dočas gazda kaulak mōra dela.

"1975. sva se oženila s Pištakom. Nej na doudba se je naraudila Brigita, za pet lejt pa Renata. Té cajt smo štja spotkar, v staro rama bili. Gda smo že malo pejnaza vtjup sklali, te smo začnili ram zidati. Šploj žmetni cajti so bili. Na tri tala smo mogli delati. Gnauk v služba te doma z márov, pa par tejn smo štja ram zidali. Vačer, gda smo v postalo prišli, takši smo bili, kak mrtvi. Dapa zazranka smo dojn vaselo stanili, zato ka smo vedli, ka se vrejdo mantrati. Vedli smo, ka ram, ka ga zidamo naš bau, v sterom mo cejlak do konca žitka živel. Gda se je druga dekla, Renata tū naraudila, po tistim sam že več nej odla v slōjzbo, doma sam ostala z mlajši. etak sam tū zavolē dosta dela mejla.

Starejšo lüstvo šagau ma prajti, gda so sploj trōjdni, "vej si na mijalono brdjej vōpučinēm". Dougo cajta sam nej vedo, zaka tau pavijo. Zdaj že vejim. Zato, ka na tau brdjej je cintor. Brejg je pa zato Mijalin, ka tōj živē Mijalina družina.

Znautra z mlajši, vanej pa maro sam mogla vret meti. Gda sam s tejn zgutauvila, te sam pa leko išla na njivo, zato ka tista je tū nej mogla v travi ostati. Dosta je tarbelo delati, dapa te je štja vrejdo bilau. Dobro so plačali za meljko pa za krava tō. Ka je zdaj? Mlejko za 12 forintov zemajo prejk. Oni pa maslo dola-pobarčjo pa tak štja itak za 30 forintov odavajo mlej-

ko. Zdaj že krava nej vrejdo držati. Človak več na njē pocera kak je asak. Te pa zaka de se spravlo z njimi? Namesto tauga, ka se tōj mantramo za filēra, te mo že bola v sejncia lezali, nej? Dapa najgara (radovedna) sam, ka baude te, če do si pavri vsi etak brodili pa ništja nede se z maro pa s svinjami spravlo. Ka de te rusag djo? Furt menja lüstva je

že, steri svinjē krmijo pa tau nej čūda. Svinjē ne mora doladati, zato ka tau pravijo, ka dosta majo. Nam so tau lažali, dapa s Taljanskoga pa so ranč té cajt vozili svinjē na Vogrsko. Na vejim, ka zaka je baukšo njigvo masau kak našo. Tau je furt tak bilau, nas pavra so furt za nau-ruga gledali.

Zdaj tak vōgleda, ka samo zato delamo, aj kaulak rama malo red baude. če bi dve leti nej kosili, že bi gauštja začnili rasti. Sausad sausada bi nej vido."

Ka pa z deklī bau? Oni do tū pavri kak starištja?

"Naura bi bile. Brigita v srednjo strokovno šaulo odi, Renata pa štja v osnovno šaulo. S pavarskoga dela ne mora živeti. Samo aj se vōnavčijo pa te že nika baude. Istino, ka si zdaj človak težko najde slōjzbo, dapa mislim, ka tau nede furt tak.

Več cajta nejmam, mo-ram titi na delo, ka včasī kmica bau pa kak čōjam, krava tō djesti prosijō", pravi Margit pa že dē.

K. Holec

... DO MADŽARSKÉ

Začelo se je šolsko leto

S 1. septembrom se je začelo novo šolsko leto tudi za porabske šolarje.

Za vse porabske šole je značilno upadanje števila otrok. Na Gornjem Seniku je šolsko leto začelo 85 učencev in 15 učiteljev. Najmanj učencev imajo v 3. razredu, in to 6.

Na števanovski osemletki je 56 učencev in 9 učiteljev. Povprečno število v razredih je 7.

Tudi na monostrski osnovni šoli imajo letos približno 50 učencev manj. Na tej šoli se uči 466 otrok, poučuje pa 48 učiteljev.

Slovenskega pouka se udeležuje 61 učencev, v prvem razredu ni bilo nobenega vpisa k pouku slovenščine.

Panonska jesen '92

V Sombotelu, sedežu Železne županije, ima večletno tradicijo prireditev z naslovom Jesenski festival - Savaria. Prireditev je bila letos s podobno vsebino, le pod drugim imenom. Panonska jesen vsebuje vrsto kulturnih in športnih prireditev, ki segajo prek mej.

Do 16. septembra je na ogled razstava likovnih umetnikov z Gradišćanskega, Železne in Žalcske županije in Slovenije. Od 17. septembra bodo na ogled eksponati v Muzeju Savaria v Sombotelu razstava z naslovom Zgodovinske slike iz soboškega muzeja.

Nogomet v Porabju

V Porabju imamo tri nogometne klube, v Slovenski vesi, Števanovcih in na Dolnjem Seniku. Slovenska ves in Števanovci igrata v županijski ligi, Slovenska ves v prvem razredu, Števanovci pa v drugem. Dolnji Senik je v okrožni ligi. Slovenska ves je v prejšnjih letih zelo dobro igrala, lani se je celo borila za prvo mesto v županijski ligi. Letos jim gre slabše. Odigrali so tri tekme in vse izgubili. Števanovci so prišli leta 1990 v drugi razred županijske lige. V tem razredu igra 14 ekip, lani so pristali na devetem mestu. Letos imajo iz treh tekem 4 točke.

Na Dolnjem Seniku so lani ustanovili nogometni klub. Kako se bodo izkazali, bomo videli.

Marija Kozar

MEJSEC SEPTEMBER

September je sedmi mejsec v rimskem kalendari. Rejč "septem"

pomeni sedem. V našem kalendari je deveti mej-

sec, depa ranč tak tresti gni má, kak v rimski cajtaj. Mi pravimo po vogrškem kalendari: MIHALŠČEK (Szent Mihály hava). MIHALŠČEK pa je daubo svoje ime od svetoga Mihaela arkangela, šteri ma svoj den 29. septembra. Naša stara slovenska pesem tak pravi:

On svejti liki sunce, gvant pa nosi kakti cvejtje ...

Slovensko ime za spetember je KIMAVEC - kumavec, šteri kuma. Tau ime je pa zato daubo, ka v septembri je teuko djapk, grūšk pa sliv na drejvaj, ka vejke doj-

vlačejo. Da vōter fudi, te té vejke kumajo. Zato je september kimavec.

Septembra dosta skrbi mamo. Šaula se tō začenja. Mlade skrbi, ka do se pá mogli čēiti, stariše skrbi, ka de tau pá dosta koštalo. Škonike pa skrbi, če do septembra meli vse knige za šaulo.

Šteri pa že doma v drvotani majo drva ali pa kuln, tiste več ne skrbi, s kem do v zimi kūrili. Pavri se tō pripravljajo na zimau. Gnoj vozijo na njive, sejejo. V lasej pa nastalco garblajo. Bole flajnsni pa garbanje "garblajo". Sploj pa če fejt rano gorstanejo pa mejsta tō poznajo - pa so zrasli po taujoj veukoj sijčji.

Oglasi!

Samoupravni organ v Sakalovcih išče kvalificirano kuharico ali kuharja.

Informacije dobite na županstvu.

Szakonyfalu önkormányzata szakképzett szakácsot keres.

Érdeklődni a Polgármesteri Hivatalban lehet.

"POSTAVILI VOGERSKI SLOVENCİ"

V Združenih državah Amerike, v Bethlehemi stoji slovenska cerkev sv. Jožefa, na kateri piše: "POSTAVILI VOGERSKI SLOVENCİ"

Kako in zakaj je prišlo do ustanovitve slovenske fare v Bethlehemi, smo zvedeli iz zvezka z naslovom: "Spomenica blagoslovitvi nove slovenske cerkvi sv. Jožefa v So. Bethlehemi."

Zvezek in slike je nam prinesel potomec porabskih staršev iz Bethlehema, ki je prišel iskat svoje korenine v rodni kraj očeta in matere.

O tem, zakaj so se slovenski verniki iz "Vogerskoga" ločili od madžarske fare in si ustanovili lastno, piše v Spomenici tako:

"Slovenska fara sv. Jožefa se je začnola 4. jul. 1913. Farni i cerkveni redi i plačilo se začne 1. jan. 1915. 4. jul. 1913. se je blagosloviia zastava 1. So. Bethlehemsko-Slov. bet. pom. društva. Do toga časa so Slovenci več ali manje hodili v Magyarsko cerkev. 4. jul. pa so odnehali hoditi v magyarsko cerkev ino so meli mešo in blagoslov zastave v slovaškoj cerkvi sv. Cirila in Metoda. Razmere med Slovenci ino magyarskov ino med njenimi zastopniki so bile že dolgo časa napete. Zrok tomi je bio eti, ka so Magyari Slovence v njihovoj cerkvi vsigdar postrani gledali, bili proti njim gizdavi in jih ošpotavali.

Slovenci so magyarsko cerkev dosta pomagali in bi ešče bole, či bi se je spoštivalo ino njim dalo kakšo pravico. Ali bili so samo ponizni slugi, šteri so plačivali ino mučali.

Zhabiti, ka bi ešče dukšega časa tam ostali, či jih nebi z predganice šinfalo ne za volo grehov, nego za volo materinskoga jezika. To je lagvi dna spodbilo. Zbantüvano ljudstvo je sklenilo postaviti svojo slovensko faro."

Do blagoslovitve cerkve je vodila še težka pot, kajti so imeli vogerski Slovenci veliko "naprijatelov", prišlo je pa do nasprotij tudi med samimi Slovenci.

"Začnoli so pa vküp pobirati podpise vseh, šteri so želeli meti slovensko faro ino cerkev. Dobili so više jezero podpisov. Napravili so prošnjo na püšpeka. Püšpek so poslali svojega namestnika

Slovenska cerkev sv. Jožefa v Betlehemi

Rt.Rev.Mgr. Patar Massona, naj preišče, či je eto istina. Eti so vküp pozvali gilejš v irsko plebanijo. Na té gilejš so prišli vsi plčvanoši So. Bethlehemskoga varaša in zastopniki Slovincov. Med duhovniki sta najbolje bila Slovincem naklonjeniva Rev. Megettinger in Rev.

Na stejni cerkve piše: "Postavili vogerski Slovenci"

Fretze; zastopniki Slovincov so tako dobro branili interese ka je magyarski plčvanoš bio do cela zmagan. Zdjaj je bila fara zagotovljena, začnoli so kolektati imo že do 4. jul. so vküp nabrali okoli 4

jezero. Lepo so vküp držali. Nebesa so se že veselila lepe slovenske zloznosti, daržljivosti ino ljubavi do slovenske fare pa cčrkvi. Kak lepo bi bilo ci bi tak tudi ostanolo! ...

Vsakše dobro delo ma trnjavo pot: sto šče k haski svoje duše, k diki božoj, ino matere cerkvi, naj se prle pripravi na trpljenje ino križ. Kak se zlato čisti v ognji, tak so mus mogli vsi, šteri so pri toj cerkvi delali iti prek vnogo trpljenja. Vrag je ne mogeo viditi lepoga začëtka naše fare. Hitro je prišeo z svojega kralstva ino je prineso med naše Slovence stari slovenski greh, nesložnost ino gizdavost. Prišlo je do domače bojne, do bojne med brati Slovinci!"

Do prvega nesporazuma je prišlo zaradi "duhovnika".

"Kda se je ednok fara dovolila - je bilo potrebno skrbeti, kde se bo dobilo duhovnika. Iz staroga

kraja nej se je moglo, ka bi včas prišeo. Pisalo se je domo, pa prišeo je odgovor, ka nemrejo poslati, ar jih ešče za dom nemajo zadosta. Od začëtka so bili ljudjé zadovoljni z vsakšim

Naše pesmi (32)

Marija je po pauli šla

Marija je po pauli šla,
na rokaj nesla Jezuša,
na rokaj nesla Jezuša.

Tau prvo dekle srečala,
prelejšo jo je prosila,
pomor' mi nesti Jezuša.

Jaz nem'rem ti pomagati,
da(j) 'mam prelejši sviler gvant,
da(j) 'mam prelejši sviler gvant.

Tau drugo dekle srečala,
prelejšo jo je prosila,
pomor' mi nesti Jezuša.

Jaz nem'rem ti pomagati,
da(j) 'mam prelejšpe fante tri,
da(j) 'mam prelejšpe fante tri.

Tau tretjo dekle srečala,
prelejšo jo je prosila,
pomor' mi nesti Jezuša.

Jaz bom ti pomagala,
če boš mi lejšo plačala,
če boš mi lejšo plačala.

Marija je po pauli šla,
na rokaj nesla Jezuša,
na rokaj nesla Jezuša.

Urca bije pau dvanajst,
ta prva dekla zakriči,
pomagaj, oh, Marija, ti!

Jaz nem'rem ti pomagati,
naj ti pomaga sviler gvant,
naj ti pomaga sviler gvant.

Urca bije paunauči,
ta druga dekla zakriči,
pomagaj, oh, Marija, ti!

Jaz nem'rem ti pomagati,
naj ti pomagajo fanti tri,
naj ti pomagajo fanti tri.

Urca bije dve aj tri,
ta tretja dekla sladko spi,
Jezuša vu rokaj drži.

(Gorenji Sinik)

-mkm-

duhovnikom, če bi znao slovensko ali samo, ka bi delao za njé. Naši Slovinci, steri so bili od gospode zatirani doma ino so prisli v Ameriko - dežéli Slobode. Mislili so, pa ešče mislijo, ka se eti sme delati, ka se komi polübi.

Nastanoli sta dve stranki: Edna je bila zadovolna z duhovnikom, šteroga je njim poslaol püšpek, ar se je telko ešče doma katekizma navčo - ka vsaksoj püšpekiji je jedini bos-püšpek. Druga stranka pa je brez znanja püšpeka pripelala duhovnika, šteri je komaj s staroga kraja

prišo ino tak je ne znao kakši je réd v Ameriki. On je ne dosta kriv te bojne. Ar pa püšpek nej mogeo kraj poslati duhovnika, šteroga je sam preskrbo Slovincem.

Zato je drugoga ne mogoči bio za plčvanoša postaviti. Pri tom so pa glave te partije se čütile ponižane pa osramjene - zato začnoli svajo. Prosilil so nazaj peneze ino plčbanos je bio za volo méra pripravlen dati peneze nazaj."

Kak je vse tau tadale šlau, mo vam pisali drgauč.

Neža Maurer NOSAČI

Rame so zato,
da torbe nosijo.
Torbe so zato,
da zvezke nosijo.
Zvezki so zato,
da črke nosijo.
Črke so zato,
da sporočila nosijo.
Kako?
O, to je pa uganka
za prve šolske dni!
Ko boš vse črke znal
- le brez skrbi -
Skrivnost boš razvozlal,
rešitev v pismu mi postal.

LIKOVNA KOLONIJA MLADIH

*"Lepo je bilo,
kratko trajalo,
v Porabju spet
se vidimo.*

*To je likovna kolonija,
likovna delavnica ..."*

(Odlomek iz "himne"
kolonije)

... ki je potekala v Italiji
blizu Trsta, v Sesljanu.
Najmlajša hči, ki je stara
še le teden dni, je tretja po
vrsti. "Pravljica" se je
začela pred 22 leti ob
rojstvu najstarejše hčerke
Vuze-nice, kjer je 20 let za-
poredoma potekala likov-
na kolonija mladih
"umetnikov". Druga hči
(Radiše na Koroškem v
Avstriji) je stara leto dni, in
sicer zato, ker so
"odgovorni uredniki" iz
Vuzenice ponudili mož-
nost za organiziranje takih
taborov Slovincem v ob-
mejnih deželah.

Lani so se odzvali pobudi
na avstrijskem Koroškem
(v Radišah), letos na
Primorskem (v Sesljanu)
... naslednje leto pa bomo,
kot se v naši letošnji prej
navedeni himni poje, v
Porabju iskali in upam, da
bomo tudi našli "prista-
nišče v naročju narave"
za prihodnje slovenske
slikarje.

Brez pretiravanja pišem
o majhnih umetnikih, saj
sem se na lastne oči
prepričal o njihovi nadar-
jenosti. Kdor pa mi ne ver-
jame, naj si ogleda
razstavo njihovih del ob

koncu kolonije. Jaz sem
kot "zunanji opazovalec"
videl in preživel zahteven
proces ustvarjalnega dela
in kljub temu, da se res ne
razumem na te stvari, so
se mi zdele risbice prave
umetnine.

Če bi me Vi, spoštovani
bralci, vprašali, kaj mi je
bilo všeč v tem tednu
kolonije, bi z mirno vestjo
odgovoril: "Hvala našim
prijaznim, veselim, gostol-
jubnim in odličnim or-

ganizatorjem - gostiteljem.
VSE, O VSE bi Vam moral
našteti.

Všeč so mi bile: vse
animatorke, profesorice,
kuharice, Vuzeničanke,
primorske "vile", koroške
lepotice ...

Všeč sta mi še men-
taliteta in življenjski nazor
tamkajšnjih ljudi, morje
(seveda samo z obale, ker
je voda zelo slana in še
zlasti zato, ker sem
neplavalec), nato še zelo
zelo okusne italijanske
jedi, ki jih še nisem pustil

"na cedilu" pa tudi ne na
krožniku.

Doma je zame praznik,
ko ni juhe. Iskreno moram
priznati: Hvala bogu, ta
teden sem res praznoval,
a kljub temu niti grama
nisem shujšal. "Alora"
(torej), brez juhe je na
morju "juhej!"

... Pa nepozabni izleti, ko
človek nad kamnolomom
sloni, s "šolabusom" se
naokrog vozi, pred
devinskim gradom ob-
stoja, pri izvirih Timave si
noge namoči, prelepo
slovensko Vido si želi.

Zadnjič, a ne nazadnje
so mi všeč risbe naših treh
števanovskih otrok. A ris-
bice počivajo v družbi
drugih dobrot (potic) v
Sesljanu, v centru Štrekelj
v moji veliki torbi. Naj
dozorijo umetnine, hruške
in grozdje.

Iz srca pišem: vse lepo je
bilo, bilo, bilo ...

*Kaj pa bo? Bo. Bo!!!
Drugo leto - kolonija,
Drugi teden pa razstava,
Če bo moja torba že
doma.*

*Upam, da bo vse to v
Porabju, saj ljudje tukaj
"Dobre volje smo,
žganje pijemo,
ustvarjanje tako
olajšamo.*

*To BO likovna kolonija,
likovna delavnica."*

Laci
(Lacek Pacek)

VEŠ - VEM PETELIN - SIMBOL SONČNEGA BOŠTVA

Petelin je bil od prastarih časov vedno zelo pomem-
ben simbol. Petelin je sončna ptica in tako torej
simbolizira sonce in vsa sončna boštva. Tako pa
predstavlja tudi moški princip. Zaznamuje tudi vrhov-
no oblast, hrabrost, budnost in pazljivost. Predstavlja
tudi ogenj, pa tudi jutranjo zarjo. Po verovanju beli
petelin preganja zlobne sile, črni pa je lahko povezan
s hudičem.

Pri budistih petelin sim-
bolizira poželenje in tudi
ponos, skupaj s praščim in
kačo pa je središče življenja.
Petelin s kokošjo na vrtu sim-
bolizira veselje in sproš-
čenost kmečkega življenja.

Pri Egipčanih je petelin sim-
boliziral predvidevanja in
budnost. Pri Rimljanih in
Grkih pa je pomenil budnost,
predvidevanja, prepirljivost in
bojevitost. Petelin je bil
posevečen sončnim bogovom
in bogovom plodnosti.

V krščanstvu pa petelin
zaradi svojega glasnega

mного verovanj ali praz-
novanj. Ker v Evropi
predstavlja življenje, je
povezan z duhom žita in žet-
vijo, zato ponekod še danes
ob koncu žetve naredijo iz
zadnjih pšeničnih stebelc
lepo figuro petelina.

V Prekmurju verujejo, da če
se petelin oglasi ob opol-
danskem zvonjenju, oznanja
poroko. Na splošno prev-
laduje mnenje, da petelin kot
sveti ptič lahko napoveduje
prihodnost. Ko se odpravljáš
na pot in prav takrat zakikirika
petelin, je boljše ostati doma.

Če je petelin blizu hišnih vrat
in tam kikirika, prav gotovo
napoveduje goste.

Petelin naj bi imel tudi moč
prepoznati tatu. Petelin je
imel po ljudskem izročilu zelo
veliko nadnaravno moč.

Sposoben naj bi bil pre-
gnati celo zmaja. Okrog božiča
so pogosto žrtvovali petelina
in s krvjo namazali gornji hišni
prag in tako častili prednike.
Meso žrtvovanega petelina
pa so takoj spekli na ražnju in
obredno pojedli na čast
prebujanja sonca.

Petelin ima tudi posebno
mesto in vlogo pri zdravljenju
bolezní. Bolnika se ozdravi
tako, da se mora zaklati
petelin in z njegovo krvjo
poškropiti srajco, potem pa
se oboje zakoplje v zemljo.
Da bi imeli zdravo živino, so
navadno na pragu hleva zak-
lali petelina. V kljun so mu
zatakneli nekaj dlake od vsake
živali v hlevu in ga obesili pod
streho.

Petelin, ki kikirika med hudo
nevihto, napoveduje hudo
uro, pa tudi bolečino, smrt ali
umor.

Vlada pa še vedno trdno
prepričanje, da mora biti pri-
hiši samo en petelin, kot je
tudi gospodar pri hiši eden.
Prevladuje prepričanje, da če
bi bila pri hiši dva petelina, bi
si jo bratje razdelili in bi začela
propadati. Petelinji boj pa je
simbol bojevanja in prebijanja
skozi življenjske težave.

kikirikanja, predvsem v
jutranjih urah, označuje
pripravljenost in budnost ...

Petelin zaznamuje tudi Kris-
tusa, ki odganja temne in vse
zle sile. Kristusovo vstajenje
in njegove muke so
povezane s staro simboliko
petelina, ki pomeni jutranjo
zarjo. Petelin, ki se bojujejo
pomenijo kristjane, ki se
borijo za svojega Kristusa in
njegove ideje.

Pozlačene kovinske sončne
peteline pa postavljajo na
cerkvene zvonike, bolj redko
pa jih najdemo tudi na
strehah domačij. Pozneje so
bili smerokazi vetra, prvotno
pa naj bi preganjali zle
duhove, branili cerkev, hišo
pred ognjem, strelo in čarov-
nicami.

Petelin je povsod po Evropi
sončni ptič, sonce naj bi
predstavljalo njegov greben.
Špetelinom je povezanih

GOSTI IZ BROD -VIŽMARJA ...

21. avgustus 1992. je nepozabljeni datum v Porabji. Več kak 10 lejt smo čakali, naj se opré meja med martinjem in Gorenjom Seniki. Tê den se je uresničila želja. Organizatorji prireditve so tak skončali, ka kulturni

Kumaj smo vörvali svojim očam, gda vidimo, ka so té ženske prišle iz Brod-Vižmarja. One so članice pevskoga zbora, s šterimi že dolgo lejt stike mamo. Bili so pri nas, gda je naš zbor 50. obletnico praznuval.

Ženske v gorenjski noši so prišle iz Brod - Vižmarja

program dá pevski zbor Avgust Pavel z Gorenjoga Senika z ovoga talá pa folklor iz Salovec.

Naš pevski zbor je z veseljem spuno tau prošnje, vsi pevci so ponosni na tau, da so oni leko navzoči bili pri tom zgodovinskem dogodki (eseményénél).

Po programi smo meli piknik na športnom igrišči. Nej smo dolgo bili tam, gnauk samo pridejo tri ženske nas pozdravlat.

Sploj smo se veselili eden drugomi. Naš piknik so doste drugi tú gor poiskali. Med njimi je bijo Peter Kúhar iz Ljubljane, Geza Bačić iz Murske Sobotne pa Gorenji Seniški župan tú.

Tak mislim, ka tau sploj moremo ceniti, da so se té ženske na svoj strošek tak od daleč prpelale k nam, da bi se z nami vréd veselile. Tau je pravo prijateljstvo.

I. Barber

NIKA ZA SMEJ

Lejpe senje ...

Naš Lorenc je tak rad emo pejnaze, ka se ma je eštja noči tú napona od pejnaz senjalo.

Etognauk je tak lejpe senje emo, ka tau nej za prajti, samo ka je tazadelo svojo srečo.

Senjalo se ma je, ka guči s Sveti Petrom. Sveti Peter v obedvej rokej drži strašno dosta paperni pejnaz. Sveti Peter zdaj pita našoga Lorenca: "Lorenc, rad bi emo 100 djezero forintov?"

"Joj, kaj pa nej," pravi Lorenc.

"No, pa kak bi je rad, papirnaste, ali pa zlat?" pita Sveti Peter Lorenca.

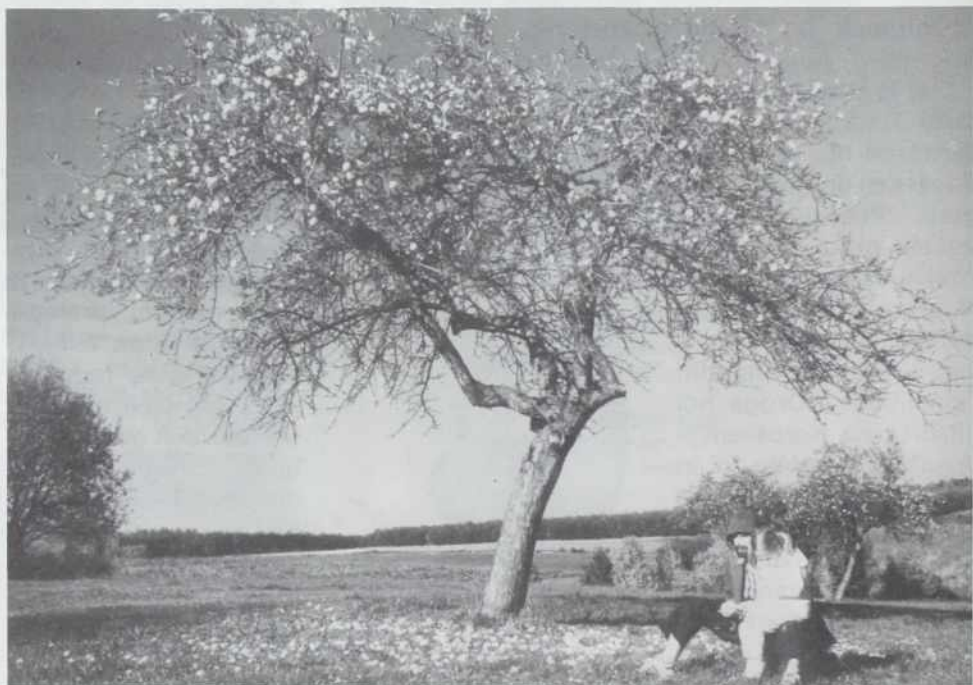
Naš Lorenc zdaj etak pravi: "Dragi gospaud, če je mogauče, rad bi emo v zlati." "No, te moreš malo čakati, ka pejnaza notmanim na zlat," pravi Sveti Peter.

V tau minuta se je naš Lorenc gorprbúdo pa je strašno čemerem grato. Sam sebi etak pravi: "Nauri bik, nigdar ti nika ne dojda. Nej bi lepau bilau zdaj, če bi túj emo tisti 100 djezero forintov?"

Pejnaze ali žitek ...

Naš Laci je eden dén v Varaš odo. Nika se je zagledo pa je sledjan bus tú doj zamúdo. Ka de pa zdaj? Ednoga si je zbrodo, pa hajde, dé domau peški. Prauto Števanovcam

PORABJE IZ OBJEKTIVA

dé, strašna kmica je, začna se bojati. Gnauk samo pred njega skauči eden s pistolom pa ma etak pravi: "Djezero forintov ali ti pa žitek vzemam!"

Naš Laci ma pa etak pravi: "Samo ti 500 forintov odi."

Of zdaj eštja bola krči pa majuca s pistolov, gda ma Laci etak pravi: "Samo ti 500 forintov dam zatok, ka sam od bojaznosti dja že na polonja tak mrtev."

Maček

Naš Pistak goste ma. Eden ga pita: "Ti, Pištak! Kak je tau, ka pri vas po cejlom vesi vsakši maček krtek rep ma? Túj se takši mački plodijo?"

Pištak pa zdaj etak pravi: "Tau je nej tak. Vleti vsakši maček dugi rep ma." "Vleti?" pita zdaj gost.

"Ja, Vleti", pravi Pištak.

"Pa zakoj samo vleti majo duge repe?"

"Zatok, ka njim vzimi doj vrejemo."

"Pa zakoj?" pita gost.

"Zatok, ka vzimi kúrimo, pa če mačke tavó piščavamo, nej trbej tak dugo dvere oprejte držati za dugi repov volo."

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADZARSKEM

Izhaja vsak drugi četrek

Glavna in odgovorna

urednica **Marijana Sukić**

Naslov uredništva: H-9970

Monošter, Deak Ferenc ut 17.,

p. p. 77, tel.: 94/80-767

Cena:

posamezna številka 10 forintov

oz. SLT, celoletna naročnina 260

forintov oz. 520 SLT

Tisk: SOLIDARNOST,

Arhitekta Novaka 4,

89000 Murska Sobotna

Slovenija

Nenaročenih rokopisov in fotografij

ne vračamo

I. Barber